



HE 27/2024 vp kansalaisuuslain muuttamisesta

Roope Jokinen
7.5.2024



Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Esityksen tausta ja tavoitteet



Hallitusohjelman kirjaukset

Hallitusohjelman mukaan kansalaistamisen edellytyksiä tiukennetaan asumisajan osalta seuraavasti:

- Asumisaika pidennetään kahdeksaan vuoteen.
- Asumisaikaan hyväksytään vain oleskeluluvalla tapahtunut oleskelu.
- Asumisaikaan hyväksyttävien ulkomaanpäivien määrää vähennetään.
- Kansainvälistä suojelua saavien asumisaikaa koskeva poikkeus poistetaan. Selvitetään kansalaisuudettomia koskevien poikkeusten poistaminen.



Esityksen tavoitteet

- Tarkoituksena on korostaa onnistunutta kotoutumista kansalaisuuden saamisen edellytyksenä. Tavoitteena on myös mahdollistaa turvallisuuteen liittyvien riskien huomioiminen entistä paremmin, kun käytettävissä olisi enemmän suomalaisissa järjestelmissä olevia tietoja kansalaisuutta hakevista henkilöistä.
- Esityksellä pyritään myös siihen, että Suomen kansalaisuuden saamiseksi vaadittava asumisaika vastaisi muiden Pohjoismaiden edellyttämää asumisaikaa.
- Lisäksi tavoitteena on selkiyttää asumisaikaa koskevia säännöksiä, jolloin lain soveltaminen olisi selkeämpää ja ennakoitavampaa säännösten kohteen ja niiden soveltajan kannalta.



Ehdotetut muutokset



Keskeiset ehdotukset

Edellytys	Nykytila	Ehdotus
Yleinen asumisaika	5 vuotta (yhtäjaksoinen) tai 7 vuotta (kerätty)	8 vuotta
Kansainvälistä suojelua saavan poikkeus asumisaikaan	Kyllä	Ei
Kansalaisuudettoman, Suomen kansalaisen puolison ja 15 vuotta täyttäneen lapsen asumisaika	4 vuotta (yhtäjaksoinen) tai 6 vuotta (kerätty)	5 vuotta
Asumisaika, jos siitä poiketaan erittäin painavasta syystä	2 vuotta	3 vuotta
Asumisaikaan hyväksyttävien ulkomaanpäivien yhteismäärä	Lähes puolet asumisajasta	1 vuosi



Kansalaistamiseen vaadittavan asumisajan pidentäminen

- Yleinen asumisaikaedellytys nostettaisiin viidestä kahdeksaan vuoteen.
 - Useissa muissa maissa asumisaika vaihtelee viiden ja kymmenen vuoden välillä.
 - Islannissa edellytyksenä on yleensä seitsemän vuotta, Norjassa kahdeksan vuotta ja Tanskassa yhdeksän vuotta. Myös Ruotsissa asumisaikaa on tarkoitus pidentää nykyisestä viidestä vuodesta.
- Samalla luovuttaisiin nykyisestä jaottelusta yhtäjaksoiseen ja kerättyyn asumisaikaan. Tarkoituksena on tällä tavoin edistää asumisaikaedellytyksen yhdenmukaista soveltamista ja lisätä päätösten ennakoitavuutta.



Asumisaikaan hyväksyttävä oleskelu

- Asumisajaksi hyväksyttäisiin vain oleskeluluvalla tapahtunut oleskelu.
 - Tällä tavoin vahvistettaisiin kansalaisuuslain yleistä lähtökohtaa, jonka mukaisesti ilman lupaa oleskeltua aikaa ei lasketa mukaan asumisaikaan.
- Turvapaikkahakemuksen käsittelyyn kulunutta aikaa ei enää laskettaisi mukaan.
- Ilman lupaa oleskeltua aikaa ei voitaisi enää hyväksyä asumisaikaan poikkeuksellisesti esimerkiksi hakijan iän tai terveydentilan johdosta.



Asumisaikaan hyväksyttävät ulkomaanpäivät

- Asumisaikaan hyväksyttävien ulkomaanpäivien määrää vähennettäisiin 365 vuorokauteen.
 - Voimassa olevat säännökset mahdollistavat ulkomailla oloa jopa puolet asumisajasta.
- Hakemuksen ratkaisemista edeltävän vuoden ajalta ulkomaanpäiviä hyväksyttäisiin asumisaikaan enintään 90 vuorokautta.
- Yli meneviä ulkomaanpäiviä ei otettaisi mukaan asumisaikaa laskettaessa.
- Jos hakija olisi yli viisi vuotta yhtäjaksoisesti Suomen ulkopuolella, asumisajan laskeminen alkaisi uudestaan alusta.



Asumisajasta poikkeaminen

- Asumisaikaa nostettaisiin eräiden poikkeusperusteiden osalta yhdellä vuodella
 - viiteen vuoteen (kansalaisuudettomat, Suomen kansalaisten puoliset, kielitaitoedellytyksen täyttävät hakijat, 15 vuotta täyttäneet lapset)
 - kolmeen vuoteen tilanteissa, joissa asumisajasta poiketaan erittäin painavista syistä.
- Niin kotoutumisen kuin myös turvallisuusnäkökohtien merkitystä korostettaisiin tällä tavoin lähtökohtaisesti kaikkien kansalaistettavien osalta. Kielitaidon hankkimiseen liittyvä kannustin kasvaisi nykyiseen verrattuna.
- Lakiin lisättäisiin oma poikkeusperuste Suomen edustuston työntekijän puolisolle, jolta edellytettäisiin kahden vuoden asumisaikaa.



Kansainvälistä suojelua saavat hakijat

- Laista poistettaisiin kansainvälistä suojelua saavien asumisaikaa koskeva poikkeus.
 - Edellytyksenä olisi jatkossa kahdeksan vuoden asumisaika, ellei käsillä olisi muita perusteita poikkeamiselle.
- Kansainvälistä suojelua saavien ja kansalaisuudettomien kansalaisuushakemukset pitäisi jatkossa käsitellä yhden vuoden kuluessa.
 - Kansainvälistä suojelua saavien kansalaistamista helpotettaisiin jatkossakin hakemusten kiireellisellä käsittelyllä, jota edistettäisiin lakisääteisellä vuoden enimmäiskäsittelyajalla.



Lopuksi



Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Muutosten vaikutukset

- Muutoksia ehdotetaan kansalaistamisen edellytyksenä olevaan asumisaikaan eli siihen, milloin Suomeen muuttanut ulkomaalainen voi saada kansalaisuushakemuksen perusteella Suomen kansalaisuuden. Suomen kansalaisuuden ja siihen liittyvät oikeudet voisi saada nykyistä pidemmän Suomessa asumisen jälkeen.
- Esityksessä ei ehdoteta muutoksia kansalaisuuden saamiseen syntymän ja vanhempien kansalaisuuden perusteella eikä kansalaisuusilmoituksen perusteella. Esityksessä ei lisäksi ehdoteta muutoksia kansalaisuuden menettämiseen.
- Muihin kansalaistamisen edellytyksiin ja kansalaisuuden menettämiseen on tarkoitus esittää muutoksia myöhemmin.





Sisäministeriö

Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi